РІД НАШ КРАСНИЙ, РІД ПРЕКРАСНИЙ!

ОТЧИЙ КРАЙ

ЧАСОПИС
РІК ЗАСНУВАННЯ 2002
ЧЕРВЕНЬ
Число 6 (174)
КИЇВ 2016

Видання товариства “Чернігівське земляцтво”

Його позивний “ЯМИР”

Денис Петровський належить до покоління, яке вже має певний досвід і чітку позицію, сформовані самим бурхливим відродженням української державності. Своє тридцятитрьохріччя зустрів у окопах на згорьованій донецькій землі під хижий свист ворожих куль. Як і тисячі інших патріотів, змушених обстати за рідний край, – хто по мобілізації, хто за покликом серця.

Героям слава!

У покриті мороком століть часи саме в такій порі був розіп’ятий за свої ідеї Ісус Христос, і зробили це не римські легіонери, а свої, єдинокровні земляки. Як роблять і ті ж слов’яни, що нині воюють не за рідну землю, а за криваві копійки, сформувавши банди найманців, для яких убити людину легше, ніж засіяти ниву добрим зерном. Що ж, історія нічому не навчила сучасників, одурманені путінськими ідеями заробітчани нищать мирні міста і села, і вже стільки руїн страхають людське око в давніх козацьких степах, що й небу страшно.

Та є і в України сила молода, яка обстала за неї і не дає розп’ясти рідний народ на хресті. Незважаючи на те, що впродовж останніх десятиліть позірної незалежності її зверхники нічого не зробили для збройного захисту кордонів, навпаки – потурали внутрішнім недругам у відродженні імперських настроїв сусідки. І народжується та сила інтуїтивно, глибинно, незважаючи на відсутність продуманої державної програми плекання історичної пам’яті українців. Саме духовна сила й покликала свого часу Дениса Петровського на київський Майдан.

Як він сам згадує, тоді накипіло на душі так, що всілякі сумніви розвіялися, як гіркий дим. Прийшло розуміння: якщо не я, то хто тоді буде боротися з бандитським режимом злочинців, що забирали майбутнє в країни.

Жив тоді на Подолі, спілкувався з друзями, особливо з найближчим Віктором Орловським. А тут іще й сестриця Даша виявилася не з байдужих, кожне повідомлення в ЗМІ пропускала через серце. І коли вгорі на Майдані почалося силове протистояння, коли чорні дими від горілих шин та відлуння пострілів полетіли понад Дніпром, вони рушили в саме пекло подій. До них приєдналися інші молодики. І почалися нічні чергування з автомайданівцями, силові протиборства, гіркі втрати й перемоги. Вони прийшли на Майдан за покликом серця і вистояли разом із усіма патріотами, для яких Україна стояла поруч із матір’ю, вона була суттю їхнього життя, серцевиною свідомості.

Саме це покоління всупереч всіляким внутрішнім ворогам, що продовжують обкрадати її, займаючи найвищі державні посади, порятує велику державу від захланності, рабського існування під чужим копитом. Так що Денис Петровський уже в ті грізні майданівські дні та ночі обрав свою громадянську позицію…

⇨ 8

У боротьбі перетворюється народ у націю.
Євген КОНОВАЛЕЦЬ

У ЧЕРВНІ СВЯТКУЮТЬ СВІЙ ЮВІЛЕЙ:

КАРАЦЮБА Микола Никифорович – 85-ліття. Народився 17 червня 1931 року в с. Атюша Коропського р-ну. Працював водієм.

РЯБЕНКО Іван Сергійович – 80-ліття. Народився 4 червня 1936 року в с. Гурбинці Срібнянського р-ну. У 70-х роках працював у Алжирі. Був заступником декана гірничо-технічного факультету з навчально-методичної роботи, заступником директора Інституту енергозбереження та енергоменеджменту НТТУ "Київський політехнічний інститут" з навчально-методичної роботи. Автор понад 80 наукових праць. Кандидат технічних наук, доцент.

НАУМЕЦЬ Володимир Федорович – 80-ліття. Народився 20 червня 1936 року в с. Ленькове Новгород-Сіверського р-ну. Геолог, працював головним інженером, директором кар'єру "Запоріжнерудпром".

СЕРБА Олександр Андрійович – 80-ліття. Народився 28 червня 1936 року в с. Перелюб Корюківського р-ну. Працював провідним науковим співробітником Інституту фізики напівпровідників ім. В.Є. Лошкарьова НАНУ. Брав участь у створенні сонячних батарей для енергозабезпечення штучних супутників Землі "Мікрон" та "Січ". Автор понад 130 наукових праць, 12 авторських свідоцтв та трьох патентів на винаходи. Кандидат фізико-математичних наук.

СОЛДАТ Федір Герасимович – 75-річчя. Народився 3 червня 1941 року в с. Велика Загорівка Борзнянського р-ну. Був заступником управляючого ВАТ "Будтранс".

ЛИСИЦЯ Леонід Іванович – 75-річчя. Народився 4 червня 1941 року в с. Волосківці Менського р-ну. Працював на інженерних та керівних посадах. Був директором СКБ діагностичної апаратури, директором НДІ "Квант", першим заступником директора НДІ "Квант".

СКАЛЕЦЬКА Любов Федорівна – 75-річчя. Народилася 5 червня 1941 року в с. Плиски Борзнянського р-ну. Була завідувачем, доцентом кафедри технології зберігання та переробки продукції рослинництва у Національному аграрному університеті біоресурсів та природокористування, кандидат сільськогосподарських наук.

ГРИГОРЕНКО Олександра Леонтіївна – 75-річчя. Народилася 9 червня 1941 року в с. Одинці Козелецького р-ну.

ЛОПАТА Олександра Федосіївна – 75-річчя. Народилася 19 червня 1941 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну.

КОШЕЛІВСЬКИЙ Микола Михайлович – 75-річчя. Народився 25 червня 1941 року в с. Галиця Ніжинського р-ну.

ДОНЕЦЬ Василь Данилович – 75-річчя. Народився 27 червня 1941 року в с. Пилятин Козелецького р-ну. Голова правління автокооперативу "Позняки", голова ради Бориспільської громадської організації малозабезпечених учасників Другої Світової війни.

НОВИЦЬКА Лариса Микитівна – 70-річчя. Народилася 2 червня 1946 року в Новгород-Сіверську. Старший науковий співробітник НДІ "Квант".

ПЕТРУША Василь Григорович – 70-річчя. Народився 2 червня 1946 року в с. Товкачівка Прилуцького р-ну. Працював у Інституті гігієни токсикології науковим співробітником. В редакції "Дім, сад, город" працює заступником головного редактора журналу "Пасіка". Підготував 30 наукових статей, 20 статей з питань бджільництва, має два авторських свідоцтва.

МАРУГА Лідія Федосіївна – 70-річчя. Народилася 6 червня 1946 року в Ніжині. Працювала в Національній раді України з питань телебачення та радіомовлення.

ГАМОЛЯ Анатолій Іванович – 65-річчя. Народився 3 червня 1951 року в с. Олбин Козелецького р-ну. Провідний інженер електрозв'язку Київської міської філії ПАТ "Укртелеком". Полковник міліції у відставці, учасник ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС.

ПАШКО Микола Олександрович – 65-річчя. Народився 4 червня 1951 року в с. Конятин Сосницького р-ну. Інженер відділу експлуатації дирекції "Автотранспошта". Активіст Сосницького відділення.

ТОВСТЕНКО Микола Васильович – 65-річчя. Народився 5 червня 1951 року в Носівці. Викладач Київського професійного ліцею "Авіант".

КУГАТКІН Юрій Степанович – 65-річчя. Народився 6 червня 1951 року в Чернігові. Працював завідувачем відділу контрольно-ревізійної роботи управління планування та фінансового контролю Секретаріату Центральної виборчої комісії.

КОЛЕЧКО Софія Миколаївна – 65-річчя. Народилася 15 червня 1951 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Працювала у структурі Укоопспілки.

ГРОМ Надія Андріївна – 65-річчя. Народилася 17 червня 1951 року в с. Кобижча Бобровицького р-ну. Лікар-терапевт поліклініки Деснянського р-ну.

ЗЛОБОВА Людмила Іванівна – 65-річчя. Народилася 18 червня 1951 року в смт. Кам'янка-Бузьке Львівської області (проживала в Чернігові). Голова Київського відділення Української асоціації звільнених у запас кадрових військовослужбовців.

СИДОРЕНКО Ганна Степанівна – 65-річчя. Народилася 20 червня 1951 року в с. Старий Глибів Козелецького р-ну. Працює лікарем-організатором у Броварському міському центрі первинної медико-санітарної допомоги.

ЛИСКО Катерина Пилипівна – 65-річчя. Народилася 29 червня 1951 року в с. Нова Басань Бобровицького р-ну. Працює медсестрою у госпіталі СБУ.

ГРОМА Любов Іванівна – 60-річчя. Народилася 12 червня 1956 року в с. Жукля Корюківського р-ну. Працює інженером-мікробіологом у Інституті мікробіології та вірусології ім. Д.К. Заболотного НАН України.

ЛЕУТА Олександр Іванович – 60-річчя. Народився 17 червня 1956 року в Бобровиці. Доктор філологічних наук, професор кафедри української мови факультету української філології та літературної творчості Національного педагогічного університету ім. М.П. Драгоманова.

ФЕДОРЧЕНКО Петро Олександрович – 60-річчя. Народився 20 червня 1956 року в с. Велика Загорівка Борзнянського р-ну. Заступник генерального директора ТОВ "Нафтозахист України". Полковник міліції.

ЩЕРБИНА Микола Миколайович – 60-річчя. Народився 21 червня 1956 року в с. Іваниця Ічнянського р-ну. Працює у департаменті розвитку реального сектора економіки Секретаріату Кабінету Міністрів України. Депутат Київміськради, працював заступником міністра транспорту України. Нагороджений орденом "За заслуги" III ступеня.

ВЕРЧЕНКО Володимир Миколайович – 60-річчя. Народився 6 червня 1956 року в с. Бондарі Козелецького р-ну. Директор ТОВ "Будмехсервіс".

ВОРОНЕНКО Володимир Васильович – 60-річчя. Народився 23 червня 1956 року в с. Богданівка Прилуцького р-ну. Ректор медичної академії Міністерства оборони України, доктор медичних наук, генерал-майор медичної служби. Заслужений працівник охорони здоров'я України.

СРІБНИЙ Олег Андрійович – 60-річчя. Народився 19 червня 1956 року в с. Ковчин Куликівського р-ну. Працював в СБ України. Полковник у запасі.

ГОРБАЧ Любов Василівна – 55-річчя. Народилася 14 червня 1961 року в с. Кіпті Козелецького р-ну.

МАЛИШ Раїса Миколаївна – 55-річчя. Народилася 15 червня 1961 року в с. Бреч Корюківського р-ну. Працювала заввідділом у Корюківській райраді.

ПОТЬОМКІНА Катерина Григорівна – 55-річчя. Народилася 18 червня 1961 року в с. Орлівка Куликівського р-ну. Працювала лаборантом на Київському ювелірному заводі.

Дорогі земляки!

Рада товариства "Чернігівське земляцтво" сердечно вітає вас із ювілеєм і зичить усім доброго здоров'я, великих успіхів у житті, оптимізму, сімейного щастя, невтомного добротворства в ім'я рідної землі.

Довге відлуння війни

Світом шириться благородна акція – в день Перемоги на вулиці й майдани виходять тисячі сучасників з портретами тих, хто в часи Другої Світової війни відстояв мир на землі, хто не повернувся з боїв і заслуговує на вічну пам'ять нащадків.

Йдеться про символічний "Безсмертний полк". Рух той починався у нас у сибірському місті Томськ, і я радий, що був причетний до цієї святої справи. Якраз в один із таких днів серед людей, що дбали про родинні традиції й трагедії, я й подумав: треба віддати людський і християнський борг пам'яті й своєму дядьку Дмитрові на місці його поховання. Поїздку приурочив до скорбної дати початку війни і 70-річчя переможного параду на Красній площі. А їхати туди було не так уже й далеко...

Із слів "Боровичі – це дійсне місто-госпіталь", наведених у "Щоденнику хірурга" головного хірурга Волховського фронту О.Вишневського, Боровичі ввійшли в історію. Мало знайдеться міст районного масштабу, де з перших же днів війни було розгорнуто 22 евакуаційних і 4 похідно-пересувних госпіталів.

Перші поранені почали надходити в місто 27 липня 1941 року з Ленінградського й Північно-Західного фронтів, з грудня і з Волховського. Щодня прибувало від 780 до 1000 чоловік. Через два місяці головний хірург Червоної армії Микола Бурденко відвідав місто з перевіркою, "особливо відзначив роботу хірургів госпіталя ЕГ-2019 і віддав наказ про оголошення їм подяки".

За неповними даними в госпіталях пролікувалося понад 70 тисяч поранених, із них до 80 відсотків повернулося в стрій. Ці цифри названі в збірнику "Все здолати й пережити", видання якого здіснила районна адміністрація до 70-річчя Перемоги з посвятою: "Всім тим, хто з честю виконав свій героїчний обов'язок з повернення в стрій солдат і офіцерів у госпіталях міста".

Цей збірник мені презентували керівники міської ради ветеранів Наталія Полтавцева і Валентина Петрова і запросили взяти участь у Дні пам'яті й скорботи. Погода випала як на замовлення, всі учасники почувалися зігрітими червневим теплом і лагідним сонцем. Ще тепліше приймали ветерани персональні вітання й квіти від голови муніципального району Марини Костюхіної. Така тендітна, молода, але життєствердна жінка блискуче провела державний захід, пропустивши його через власну душу й серце. В неформальному спілкуванні в кафе я розповів присутнім (приємно було чути, що більшість із них знали про акцію томичів "Безсмертний полк") про ту унікальну ідею, а також про відкриття пам'ятника Ф.М. Зінченку, першому коменданту Рейхстага, уродженцю Томської області, і про загін "Прометей", що веде пошук томичів, загиблих у боях за звільнення Новгородської області.

Після завершення зустрічі колишній голова районної Ради ветеранів війни й праці Фаїна Васильєва повела мене на величезне військове кладовище, розташоване в березовому гаю на околиці міста. Не раз навідуючись сюди, вона миттєво зорієнтувалася й відшукала потрібний квартал, де без особливих труднощів ми знайшли білу мармурову плиту. Першим на ній висіченне наше рідне прізвище з ініціалами й датою відходу у вічність.

Мені стало не по собі: в очах – туман, у скронях – монотонний шум, здавалося, земля втікає з-під ніг. Зборовши хвилювання, перехрестився, поклав живі квіти, мовив подумки, що через довгі 73 роки відшукав тебе, рідний дядьку Дмитре, приїхавши з Томська на печальну зустріч, а в день Перемоги в Томську я пройшов із твоїм іменем у колоні "Безсмертного полку". Присіли навпочіпки й почистили плиту від пилюки. Самовільно потекли сльози, ледве стримався, щоб не заридати.

Але під ранок нерви здали. Не сприймалося свідомістю: на 23 році життя піти, як і мільйонам ровесників, у інший світ, не долюбивши, не спізнавши ні батьківства, ні материнства... Тут, серед 4375 поховань, я вирішив, що рядовий Дмитро Худобець, загиблий під час атаки, скільки будуть жити наші нащадки – а їх нині поки що 24, що живуть в Україні та Сибірі, будуть разом із ним іти в складі "Безсмертного полку".

Після тих навідин пройшов до приміщень педагогічного коледжу й школи, де розташовувався евакогоспіталь, де помер від смертельних ран рядовий червоноармієць Дмитро Худобець. А в готелі занурився в нелегкі роздуми над історією, над сьогоденням, яке теж не може обійтися без воєн. Людство ніяк не навчиться, що людське життя – то найвища цінність і нікому не дано ним розпоряджатися, аби не виростали печальні квартали, як у березовому гаю Боровичів.

Михайло ХУДОБЕЦЬ,
Томськ

З приходом до керівництва об'єднанням чорнобильців Миколи Поети громада ліквідаторів аварії запрацювала як ніколи. І це після того, як проминуло тридцять років від тих страшних днів, як багато наших героїв або відійшло в інший світ, або доживає віку з болячками.

Цей невтомний ПОЕТА

Цього року Микола Володимирович встиг пошанувати чорнобильців і в рідних Гурбинцях на Срібнянщині, і в незабутній день 26 квітня покласти квіти до пам'ятного знака жертвам катастрофи на Троєщині. А під вечір зібрав близько тридцяти земляків у затишному кафе Міжнародного виставкового центру, аби пом'янути тихим словом померлих колег та позгадувати тривожні дні й ночі Чорнобиля. (До речі, справді сімейний затишок організували чарівні землячки Надія Сорокопуд, Лариса Моцар, Валентина Терещенко. А керівник ветеранського об'єднання Сергій Кудін ще раз довів, що кожен патріотичний захід за участі сивочолих земляків дорогий йому).

Відкрив зустріч голова Ради нашого земляцтва Віктор Ткаченко.

– Сьогодні у нас не урочистий ювілей, сьогодні у нас свято зустрічі тих людей, які поклали частину здоров'я на спасіння всього світу, особливо в перші дні ліквідації наслідків аварії. Що б могло бути, якби не ваш подвиг? Тисячі людей відійшли в інший світ, аби жили інші. Пом'янімо ж тих, кого нема з нами.

І виступаючі поминали славних друзів та оприлюднювали факти із власного гіркого досвіду тих незабутніх часів.

– Я був членом державної комісії з ліквідації аварії, – розповів Микола Компанець. – Перед нами відразу виникло багато важливих питань. Серед них забезпечення ліквідаторів якісними продуктами. Комісією в ті дні керував Качаловський. Я помчав відразу в село Вільча, що знаходилося неподалік від ЧАЕС. Коли почали перевіряти стан зерна й борошна, коли взялися за інші продукти, виявилося, що рівень радіаційного зараження в них перевищує допустиму норму, а одна целофанова упаковка зменшує її в шість разів. Тоді й почалися гарячкові пошуки способів боротьби з невидимим ворогом. І якось уночі мене осінило: а якщо загортати всі продукти не в одну поліетиленову плівку, а в дві? Спробували, і виявилося, що захист став у 12 разів ефективнішим. Здавалося б, що те просте рішення нічого особливого не дало, але ж то був ефективний порятунок здоров'я тисяч і тисяч людей. За ту ідею згодом вручили мені орден Трудового Червоного прапора. А мою безвідмовну службову "Волгу" після гасання по зоні вкинули в глибоку яму могильника.

– Тридцять років минуло від тих часів, а я все згадую пережите, ніби вчора це було, – зажурено каже відомий медик Дмитро Волох. – Пам'ятаю багато деталей, людей, того ж незабутнього Георгія Дзися, який очолював державну комісію й намагався зберегти кожну людину, у тім числі й нас, медиків. Не погоджуюся з тими, хто каже, що в зоні було погано. Там ніщо не боліло, не було видно ран, як нині в АТО, там панував дух завзяття, бажання пошвидше здолати зло. І хоч радіація чинила свою згубну справу, ми не дуже вірили пресі, яка тільки наганяла страх. Древній Гіппократ казав: "Не кажіть, що у вас нічого не болить". У нас найдужче боліли душі. Та люди, яких ми оглядали в зоні й відправляли подалі тільки коли вони набирали критичну дозу опромінення, не скаржилися ні на що. Ті ж донецькі шахтарі, київські метробудівці, інші ліквідатори. І ми перемогли, і дожили до ювілею.

В ті дні всі були рівні, злютовані бажанням подолати монстра, подарованого Україні щедрою Москвою. В ті дні язики радіоактивної пилюги зализували тисячі кілометрів землі не лише в Україні та Білорусі, а й в Росії, десятках європейських держав. От тільки до білокам'яної біду не допустили – розігнали радіоактивні хмари біля Калуги, аби тим, хто сотворив планетарне зло, було комфортно жити. В ті дні кожен на своєму місці робив свою справу. Як і колишній працівник Київського обкому партії Олександр Пухкал, який сказав:

– Мені довелося займатися евакуацією населення з майбутньої зони вже 26 квітня. Були сформовані п'ять оперативних груп, я ввійшов у третю. 28 квітня ми прибули в Чорнобиль. У групи було чотири машини швидкої допомоги, якими й вивозили з сіл інвалідів, хворих. Не всі хотіли покидати насиджені дворища, були й сльози, й прокльони. Але ми робили свою справу. Почали з Вільчі, далі пішли на південь. Не знали ні дня, ні ночі, доки не вивезли всіх. Довго замовчували згори масштаби народної біди, але на місці робилося дуже багато для порятунку людей. Як на мене, ця катастрофа ввійде в історію людства уроком того, як не треба поводитися з подібними енергетичними комплексами.

Поважний Микола Білан зупинився на власних спостереженнях і не забув висловити добрі слова про Георгія Дзися. Валентина Пархоменко згадала концерти в зоні, Леонід Горлач – травневі дні і ночі. А Неоніла Навроцька висловилася досить гостро:

– Я побувала в ці дні в чорнобильському музеї на Подолі, який з'явився свого часу завдяки моєму чоловікові Георгію Дзисю. На жаль, туди не навідуються очільники нашої держави, зате продовжують знімати пільги з ліквідаторів. Жаль, що стільки славних людей загинуло. Але наш народ незламний, він усе пам'ятає.

Справді, меморіальний знак на території комплексу у Дарниці був встелений квітами. В церкві поблимували свічки, поставлені тими, кому дорогий подвиг приборкувачів ядерного вогню. А мені подумалося: так, ми завжди щедро розплачуємося людськими життями за власні прорахунки та амбіції, навіть всілякі ювілеї відбуваємо після того, як трохи забудеться народне горе. Та чи не пора навчитися берегти кожну людину, яка неповторна, як цілий світ, берегти за життя, а не встеляти квітами передчасні могили?

Тетяна ЛІТОШКО
Фото Ганни СКРИПКИ

26 квітня 1986 року на Чорнобильській АЕС, починаючи з 1 години 24 хвилини, прогриміли декілька вибухів, які призвели до руйнування реактора та будівлі четвертого блока і викиду великої кількості радіоактивних речовин у довкілля. За своїми наслідками ця аварія – 152-га в світі, стала катастрофою планетарного масштабу.

"...Лиш пам'ять, лиш пам'ять усе пам'ятає"

2016 рік оголошено роком вшанування учасників ліквідації наслідків аварії на ЧАЕС і пам'яті жертв Чорнобильської катастрофи.

До 30-річчя тих подій у Військово-історичному музеї, відділі Чернігівського історичного музею імені В.В. Тарновського відкрилася виставка "...Лиш пам'ять, лиш пам'ять усе пам'ятає". У її відкритті взяли участь ліквідатори аварії на ЧАЕС, ветерани міліції та збройних сил: О.М. Аніщенко, В.П. Скіпочка, Є.О. Марченко та С.В. Бочко. Вони розповіли студентам Чернігівського ліцею залізничного транспорту про "чорнобильські будні", про самопожертву військовослужбовців та цивільних, що були задіяні на ліквідації аварії. Окремо зупинилися на питанні приховування колишньою владою всіх обставин цієї катастрофи.

В експозиції представлені матеріали безпосередніх учасників драматичних напружених подій 1986 року, людей, що ціною свого життя рятували світ від згубної дії радіації.

Воїни виконували роботи на зруйнованому реакторі, займалися дезактивацією будівель, санітарною обробкою населення та тварин, похованням ураженої понад норму техніки, огородженням тридцятикілометрової зони. Це ілюструють матеріали наших земляків-військовослужбовців: А.В. Спігіна, Й.Я. Котлярського, А.М. Аніщенка.

Для забезпечення роботи з ліквідації наслідків аварії була створена авіаційна група, в яку входили чернігівські авіатори – викладачі, інструктори та персонал Чернігівського вищого військового авіаційного училища льотчиків. Серед них – В. І. Соболєв, Т. М. Кузнєцов, В. П. Скіпочка, комплекси яких експонуються на виставці.

Окремий розділ виставки присвячений участі пожежників Чернігівщини у ліквідації наслідків аварії. 2 травня 1986 року був створений обласний зведений загін протипожежної служби у кількості 200 чоловік. Його бійці здійснювали дезактивацію майданчика для "саркофагу", наносили плівку латексу на покрівлю та стіни третього та четвертого блоків, охороняли територію від пожеж та у випадку виникнення ліквідовували їх, знімали радіоактивний ґрунт та завантажували його у контейнери, знешкоджували "рудий ліс". На виставці представлені фото та документи чернігівських пожежників: І.О. Дрижака, А. Григоренка, О.І. Гуза, Г.П. Прядка.

2 травня 1986 року був сформований зведений загін співробітників УВМС Чернігівської області. Він складався із 210 офіцерів та сержантів. Співробітники міліції брали участь в евакуації населення Чорнобиля та Прип'яті, забезпечували охорону 30-тикілометрової зони.

В експозиції висвітлена діяльність обласної громадської організації "Спілка Чорнобиль", головним завданням якої є соціальний захист громадян, постраждалих внаслідок аварії.

Наприкінці 2000 року останній працюючий енергоблок було зупинено. Проте, із зупинкою ЧАЕС проблем з наслідками катастрофи не зменшилося. Небезпечним й досі залишається об'єкт "Укриття" – саркофаг. Його захисні властивості послаблюються. У приміщенні зруйнованого реактора під слабким дахом "саркофага" знаходиться 180 тонн уранового палива. Всередині зруйнованої споруди чимало ядерно-небезпечних матеріалів.

Наразі ведуться роботи з будівництва нового "Укриття" – конфайнмента. Проект вражає своїми розмірами: довжина нового металевого саркофага – 150 метрів, що довше за футбольне поле, ширина – 260 метрів, висота – 105 метрів.

На виставці експонуються фото будівництва нового "Укриття" та теперішнього вигляду міста Прип'ять, що переживає 30-літнеє запустіння.

Світлана ЗЕМЛЯНСЬКА,
старший науковий співробітник
Чернігівського історичного музею
імені В.В. Тарновського

Зібралися ріпкинці

У Міжнародному виставковому центрі відбулися чергові збори Ріпкинського відділення Чернігівського земляцтва, на яких були присутні 17 членів. На засіданні обговорювалися питання про роботу Ріпкинського відділення в 1 кварталі 2016 року та завдання щодо подальшої діяльності на виконання рішень Ради в контексті розвитку співпраці з районною державною адміністрацією.

Порядок денний зібрання передбачав розгляд наступних питань: про проведену роботу в 1-му кварталі 2016 р.; про проведення 16 квітня суботника в музеї-садибі Пирогове; про закріплення за заступниками голови відділення напрямків діяльності; про збір коштів для вшанування учасників ліквідації Чорнобильської аварії, які проживають в Ріпкинському районі; привітання земляків.

Олександр Литвин коротко поінформував про доброчинні справи, зроблені земляками. Серед них лист народному депутату України по виборчому округу №206 Владиславу Атрошенку з проханням мешканців Радуля забезпечити відкриття розрахункового рахунку селищної ради з відповідним цільовим призначенням та винайти кошти для фінансування виконання будівельно-дорожніх робіт відповідно до зазначеної проектно-кошторисної документації.

Діна Марущенко продовжує шефство над творчою обдарованою молоддю з Ріпкинщини.

Сергій Граб регулярно поповнює експозицію Любецького музею, передав близько 30 примірників книг в бібліотеку Любеча. Виготовлені три банери формату А1 та А2 на плівці з фотографією Любеча зі супутника, передані в ЗОШ Любеча, в сільраду та історико-археологічний музейний комплекс "Древній Любеч".

Для музейного комплексу передано фотокопію картини художника П. Андрусіва "З'їзд князів у Любечі", фото картини з Череповецького музею художника І. Галкіна "Любеч, 1894 р." та "Весна в маєтку Милорадовичів". Сергій Граб збирає портрети князів Милорадовичів і фотокопії з них теж планує передати музею.

Відгукнулися земляки і на звернення Ріпкинської районної адміністрації про фінансову допомогу для вшанування учасників ліквідації Чорнобильської аварії, які проживають в Ріпкинському районі. Земляки зібрали понад 1000 грн., які передали в район. Проводиться регулярне поповнення Інтернет-сайту Ріпкинського відділення. Регулярно інформація про роботу та заходи відділення розміщуються на сайті rzm.org.ua.

Після цього земляки поздоровили своїх ювілярів: голову відділення Олександра Литвина, який святкував свій 60-річний ювілей, та його заступника Володимира Федяя з 65-річчям і спілкувалися, ділилися спогадами й планами на майбутнє в дружньому колі.

Алла ГУРТОВА

З волі божої

У приміщенні Козелецької центральної бібліотеки відбулася презентація поетичної збірки "За покликом душі".мешканки районного центру Євгенії Нацик.

Привітати поетку прийшли її давні друзі, колеги по перу, учні Козелецької гімназії №1, інтелігенція селища.

Відкрила презентацію бібліограф Козелецької центральної бібліотеки Лідія Мотовиловець.

У виступах начальника відділу інформаційної діяльності та комунікацій з громадськістю апарату райдержадміністрації Людмили Сенченко, літераторів Володимира Потебні, Парасковії Набільської, Лідії Ковальчук, соліста хору "Льоноцвіт" Івана Солов'я, вчителя Козелецької гімназії №1 Ірини Чолован, давніх подруг поетеси Софії Петренко та Людмили Каменецької йшлося про те, що Євгенія Нацик – людина багатого життєвого досвіду, складної особистої долі, але невичерпного оптимізму.

Почули присутні на заході вірші Євгенії Нацик і у виконанні членів літературної студії "Паростки" Козелецької гімназії №1 Вікторії Коваленко, Анастасії Закревської, Дар'ї Огірчук, Ангеліни Федосенко, Ольги Рибак.

Наприкінці презентаційного заходу директор Козелецької центральної бібліотеки Віктор Білоусько подякував авторці за книгу, яка, на його думку, буде цікавою для читацького загалу, для тих, хто цінує поетичне слово, шукаючи в ньому розраду та душевний спокій.

Віра ЖИДКОВА,
заступник голови
райдержадміністрації

Варвинський район на Чернігівщині. Тут, на благодатній Сіверській землі, у мальовничому селі Антонівка я народилася влітку далекого 1948 року і прожила своїх перших 18 років.

ВЕРТАННЯ до себе

Незабутніх перших дитячих та юнацьких років нелегкого повоєнного періоду. Але куди не закидали б мене життєві путі-дороги, дороговказом завжди вважала для себе незгасну зорю батьківського порогу. Думаю, для всіх це істина, яку не треба доводити. Ми повертаємося до рідного села чи міста і в хвилини радощів, і в години скрути, а серце кожного з нас навічно зігріте теплом рідної домівки. Отчий поріг завжди з тими, хто не розгубив серед буднів швидкоплинного життя святих почуттів шани та любові до рідного краю.

Напередодні 9 Травня на запрошення працівників Варвинської Центральної бібліотеки я прибула в гості до земляків почитати вірші, виконати пісні на власні слова, розповісти про роботу над майбутньою книгою " Де Удаю спокійний переплин", у якій ідеться про історичні події, що відбувалися на Варвинщині, Прилуччині і, зокрема, в Антонівці у період з 1870 року і до наших днів. А ще – познайомити учасників зустрічі з роботою Чернігівського земляцтва у місті Києві та Варвинського відділення цього Товариства, поспілкуватися з колегами-бібліотекарями.

Варвинський край –
батьківщина моя.
Вкотре в любові освідчуюсь я.
В пам'яті досі нічого не стерте,
Через літа повертається вперто...

Мені було дуже приємно, що на зустріч приїхали бібліотекарі району, колективи художньої самодіяльності "Антонівчанка" села Антонівка та "Надвечір'я" районного Будинку культури, прийшли ветерани праці селища Варва, користувачі Варвинської книгозбірні, журналісти газети та радіомовлення.

Захід майстерно провела працівник бібліотеки Валентина Заєць.

Я з задоволенням прочитала для земляків ряд своїх поезій про малу батьківщину, які надзвичайно тепло сприймалися присутніми, вірші громадянського звучання, на тему Другої Світової війни, про наслідки аварії на ЧАЕС і, звичайно, не обминула подій на Сході України. Ми з донькою Оксаною виконали пісні на мої слова, присутні переглянули 15-хвилинне відео "Сіверянка" про минулорічну хвилюючу зустріч у рідній Антонівській школі, а також подивились фільм про те, як прозвучали пісні на мої слова у виконанні майстрів мистецтва – заслуженої артистки України Світлани Мирводи та заслуженого працівника культури композитора Володимира Ілемського на столичних сценах.

Зі словами вдячності та побажанням нових творчих успіхів виступили директор Варвинської Центральної районної бібліотеки Олена Коровенко, голова селищної ради ветеранів Марія Качаєва, керівник районного літературного клубу "Первоцвіт" Алла Лисобикова, інші присутні на заході, а творчі колективи села Антонівка та селища Варва виконали для учасників дійства свої щемливі пісні про рідне село, малу батьківщину, любов до отчого краю.

Я щиро вдячна колективу бібліотекарів Варвинської ЦБС на чолі з директором О.В. Коровенко за організовану і проведену теплу, незабутню для мене зустріч у колі земляків і за надану можливість познайомити краян з моєю творчістю, за квіти, за теплі посмішки, за картину "Де Удай тече синьоокий" ...

Надія КОЛЬЦОВА,
поетеса

Його позивний "ЯМИР"

⇦1

За плечима Дениса було навчання в школі № 17 на Подолі, праця в Палаці спорту, вишкіл в популярному Інституті культури, де він спізнавав основи туристичного бізнесу. В армії не служив, а тому навіть не уявляв, що воно таке, те бойове братство представників сильної статі. Та Майдан змінив багато чого в свідомості. Ранили її після тієї поразки московських стратегів нові й нові факти вже прямої агресії. Спершу загарбання Криму при цілковитій розгубленості української влади. Далі вторгнення в Донбас, бойові зведення з зони АТО, Іловайська трагедія, за яку так і не відповіло перед народом військове командування. І тоді він вирішив: його місце серед захисників України. І пішов у військкомат, який саме займався четвертою хвилею мобілізації. Було це в лютому минулого року. Записався добровольцем у той час, коли сотні молодиків ховалися в найглухіші куточки, коли синки державних зверхників або спокійно навчалися чи трудилися поза межами закривавленої батьківщини, або знаходили таку домашню броню, яку й і з "Града" не проб'єш. Записався, бо вже усвідомив: хто, як не я! Батьки Людмила Адолівна та Олег Володимирович заходилися купувати військове спорядження, а вже 9 березня його повезли на навчання в відомий центр "Десна" на Чернігівщину.

Той центр за роки незалежності державні мужі практично зруйнували, забувши давню приказку: "Хто не хоче годувати власну армію, буде годувати чужу". Лише горе нагадало про неї українській владі. Тому центр почав відроджуватися. Принаймні Денис Петровський відчув це на собі, коли довелося готуватися до війни впродовж сорока днів під началом офіцерів, що мали вже бойовий досвід. То був своєрідний курс молодого бійця здебільшого на полігоні, зритому траками танків і бетеерів, саперними лопатами й снарядами гармашів. Швидко розвіялися чутки про безлад в армії, про голод і холод. Принаймні власну форму довелося міняти на офіційну вже через якийсь тиждень, а недавні холостяцькі харчі не були кращими за казенні. Не було серед них зелених хлопчаків, були люди з досвідом, з чималою кількістю прожитих років, тому й здружилися досить швидко. І коли їх нарешті відправили в зону АТО, то була справжня міцна родина. Вони й зараз, після демобілізації, залишилися друзями – "Матрос", "Сіма Донбас", "Доберман", ніжинський молодик могутньої статури Сергій з позивним "Ніжин", ще інші воїни.

Запам'яталися перші дні служби в Артемівську. Не передова, але досить близько від неї стояли бійці окремої 54-ї механізованої бригади. Вдень і вночі лунала стрілянина з боку недалекої Горлівки. Земля тряслася від вибухів мін і снарядів. Всі чекали повторення трагедії Дебельцевого. Командири не давали розслабитися. Треба облаштовувати оборонні позиції, рити землю, чистити зброю. Постійне напруження нервів таке, що не передати. Добре, що Дениса природа нагородила міцним характером, а то б міг і дременути з фронту, як декотрі боягузи.

Згодом почалися постійні переміщення на території обох областей. Було сидіння в бліндажах та окопах, бої з ворогом, втрати. З волі командування перекидання з піхоти в артилерію й назад. Люті морози й затяжні дощі, після яких глина не відпускала ноги. Приїзди невтомних волонтерів, які привозили не тільки домашні гостинці – як ті ж гості з далекої Івано-Франківщини, а й радість спілкування. Були часом і дивні для класичної війни епізоди – це коли козачки чи місцеві покидьки раптом піднімали білий прапор і просили перемир'я, бо до них якраз прибували московські телевізійники знімати сюжети про героїчних патріотів. А ще коли тягло убивць на відвертість, і тоді вони кричали з потрощеної "зеленки": за що ви воюєте, нам хоч гарні гроші платять. Що ж, найманцям однаково, кого вбивати, що трощити снарядами чи мінами. А от таким українцям, як Денис Петровський, воювати доводиться за священну батьківщину Україну. А це найвищий скарб для кожної свідомої людини.

На запитання, коли може кінчитися війна, Денис відповідає впевнено: коли в ворога закінчаться запаси зброї. Це всім зрозуміло, бо через відкритий кордон ідуть та ідуть ешелони з Росії, несуть смерть мирним нещасним людям. Це розуміє й колишній славний комбат Дениса "Маестро", з яким було тепло прощатися демобілізованому добровольцю. Тож треба, щоб зрозуміли це нарешті й керівники нашої держави й домоглися від світової спільноти рішучих дій, а не політичних ігор. Бо гратися людськими життями нікому не дано. Добре, що після тринадцяти бойових місяців повернувся живим Денис Петровський. На радість батькам, сестриці Даші, улюбленій бабусі Ліні Юліанівні. На радість усім нам.

Леонід ГОРЛАЧ

РОДИНА Чекалюків

Чимало славних родин у нашому земляцтві. Природа ніби підтверджує, що велика Батьківщина починається з таких гніздовищ порядності й доброти, самовідданого служіння народу. До них належать і найближчі мої земляки з Корюківщини Чекалюки.

Приводом до цього слова послужив недавній 65-річний ювілей Анатолія Степановича, який він зустрів у великому колі родичів та друзів. Звучали щирі вітання, спомини, побажання. Та водночас нагадувалося, що складовими успіхів ювіляра були скромні трударі-батьки, вчителі Перелюбської та Білошицько-Слобідської шкіл, які й заклали основи характеру на довгі роки.

Отож про батьків. Степан Павлович познайомився з Ганною Іллівною після війни, коли обоє прибули в Донецьк відбудовувати зруйновані фашистами шахти. Побралися й продовжували трудитися. Та коли невдовзі в 1948 році у них народився первісток Віктор, виявилося, що місцевий клімат не підходить хлопчикові. Порада лікаря була категоричною: міняти клімат. І молоді батьки повернулися до рідних у Білошицьку Слободу. Сталося це в 1950 році. Згодом перебралися в сусідній Перелюб.

Обоє батьків трудилися в колгоспі. Тодішня праця на колективній землі була не з легких, можна було за клопотами забути про весь світ широкий, де люди живуть краще, тішаться благами цивілізації. Та старші Чекалюки поставили собі за мету вивести дітей у значні люди, аби вони не повторили їх долю. І таки зробили це! Адже не кожна сільська родина може похвалитися, щоб усі діти отримали вищу освіту, не загубилися в побутовій коловерті. Особлива хвала незабутній берегині роду Ганні Іллівні. Це вона після передчасної смерті чоловіка в 1962 році взяла на себе неймовірний тягар виховання трьох малолітніх дітей. Не досипаючи, не доїдаючи часом, вона споряджала послідовно в далекі міста дітей, аби ті не крутили волам хвости в загубленому в лісах Перелюбі і завжди пам'ятали, що саме той закуток поліського краю простелив перед ними перші стежки у світ широкий.

Віктор Степанович закінчив у 1971 році економічний факультет Української сільськогосподарської академії, згодом і військово-фінансовий факультет при Московському фінансовому інституті. Багато років віддав армійській службі, аби вийти на пенсію в 1991 році у званні полковника. Та не засидівся на заслуженому відпочинку. Трудився в фонді "Професіонал", згодом у Центрі культури МВС та будівельній організації. А ще давав вищу освіту двом донькам, які вже подарували йому двох внуків. Маючи низку нагород, він вважає, що найвищі з них – то гідне продовження його роду.

Анатолій Степанович закінчив Київський політехнічний інститут у 1974 році. Сім років віддав роботі на столичному суднобудівельно-ремонтному заводі майстром, начальником цеху. Саме тоді те підприємство працювало на повну потужність, забезпечуючи уславлений річковий флот під орудою легендарного Миколи Славова новими теплоходами, даючи друге життя випробуваним у штормах кораблям. Його талант роботи з людьми пригодився й на тривалій партійній роботі. Як і тоді, коли в 1991 році заснував і очолив багатогалузеву господарську асоціацію ТОВ "БГА "Ізумруд", де й працює нині генеральним директором. Разом із дружиною Тетяною виховали гідних сина й доньку та поки що ще й 6-річну внуку Мирославу тішать.

Дещо іншим шляхом пішла Валентина Степанівна. Отримавши диплом учительки математики в Сумському педінституті, повернулася в рідні краї доглядати стареньку матір. Учителювала в обох дорогих серцю селах та так і залишилася в рідних пенатах. Бо там живуть іще її колеги-вчителі, з якими можна поділитися найсокровеннішим, там її шанують батьки і діти, а що ще треба людині.

Безцінна властивість людини – пам'ятати й шанувати тих, хто ставив її на крило. Такими для всіх Чекалюків є сільські вчителі, справжні сіячі доброго, мудрого. Добрим словом згадують усі троє колишнього директора Перелюбської середньої школи Василя Назаровича Шеметуна, вчителів Михайла Євтихійовича Юрченка, Олександра Денисовича Макаренка, Сергія Івановича та Любов Іванівну Нечвалів, інших педагогів обох шкіл, де навчалися, відкривали світ знань. Згадують і свою першу вчительку Білошицько-Слобідської школи Надію Василівну Шматок. Честь і хвала вам, славні сільські педагоги!

Любов до малої батьківщини, до людей привела обох братів у наше земляцтво. Сталося це в 2003 році. І з перших же днів обоє активно включилися в патріотичну роботу, стали ініціаторами й виконавцями багатьох благодійних справ, що проводяться Корюківським відділенням. Вони сіють добро на землі, як робили це батьки, вчителі. Словом, живуть гідно, високо. Недарма недавнього ювіляра Анатолія Чекалюка було відзначено Почесною грамотою нашого Чернігівського земляцтва.

Ілля БОРИСЕНКО,
заступник керівника
Корюківського відділення

Яке це щастя знову, як у далекій юності, повернутися на рідну землю, до батьківського порогу, до хати, де нині так рясно зацвіли вишні та яблуні, що манять до себе, як заціловані дівчата.

На жаль, через впливи глобалізації і суспільних негараздів зменшується сила спорідненості з рідним краєм, слабне так званий Дух Землі, що передається через дідів-прадідів до онуків і правнуків.

ГОРНУСЬ ДО ТЕБЕ

Та слава Богу, що у нас є небайдужі люди, справжні патріоти Сіверського краю, які допомагають зберегти його, нашу єдність та згуртованість, щоб завжди у серці зберігати, як писав наш земляк Павло Тичина, "чуття єдиної родини".

Я щиро вдячний керівнику Прилуцького відділення земляцтва Павлу Кривоносу, який подарував землякам світлу радість побувати у рідних краях, поспілкуватися з близькими людьми, віддати шану пам'яті загиблим у роки Другої світової війни, героям-Чорнобильцям та воїнам інтернаціоналістам.

Коли їхали Прилуцьким краєм під мелодію церковних дзвонів, всі відчували, що тут витає отой святий і незабутній дух українства, де злилися воєдино видатні українські пам'ятники і розкішна природа, викликаючи високу гордість, що ми народилися на Сіверській землі.

Перша зупинка була у селі Сокиринці біля пам'ятника славетного Кобзаря Остапа Вересая. Саме тут і народилися оці поетичні рядки, навіяні місцевим колоритом:

Ой, Остапе Вересаю,
Твої пісні ми співаєм.
Щоб понести по Вкраїні,
Розігнати хмари-тіні.

Ой, Остапе Вересаю,
Земляків давай згадаєм,
Вони роблять добрі справи
Для людей і для держави.

Про добрі справи наших славетних земляків і йшлося у садибі Галаганів, де нині розташований музей О. Вересая і сільськогосподарський ліцей. Керівники Срібнянського району Ніна Бондаренко та Олена Панченко розповіли гостям із Києва про трудові досягнення та кращих людей села, поділилися планами на майбутнє.

Потім відбулося урочисте покладання квітів до пам'ятника Остапу Вересаю.

Надзвичайно зворушливими були зустрічі на Талалаївській землі. І в цьому немала заслуга голови районної ради, щедрого на людське тепло і добре слово Юрія Дзюбана.

Після цікавої інформації про історію і кращих людей Талалаївського краю Юрій Дзюбан запропонував оглянути експозиції краєзнавчого музею та виставку художніх робіт юних художників, а також відвідати церкву святої великомучениці Варвари, збудованої руками парафіян, та зустрітися з юними талантами районної школи мистецтв, які підготували для гостей цікавий концерт.

Керівник нашої делегації Микола Гордієнко розповів талалаївцям про добрі справи столичного Чернігівського земляцтва. Особливо господарів і жителів району зацікавила інформація про створення Прилуцьким осередком доброчинних фондів, які активно допомагають ветеранам війни та праці, особливо вдячні їм поранені бійці АТО, що захищають нас на сході України.

За Україну, за рідну землю, за наш народ помолилися гості з Києва Людмила Тимофієва, Алла Поплавська, Микола Федоренко, Надія Карпова, Марія Саричева, Володимир Коваленко, Ольга Жадько, Тарас Чопілко та інші у церкві святої великомучениці Варвари, потім поклали букети квітів до пам'ятників героїв-земляків. Та найцікавішою була зустріч з талановитими дітками Талалаївської школи мистецтв, якою керує невтомна Ольга Самозвон.

Чудова музика, дзвінкі голоси, народні пісні та щирі посмішки дітей подарували гостям із Києва незабутнє свято. Спілкуючись з юними талантами, земляки ніби помолоділи самі. Це особливо важливо в час, коли на сході України лунають вибухи і гинуть люди, коли політики не можуть поділити владу, коли процвітає корупція та зубожіння людей...

Саме про це, про долю України, про те, як покращити життя трударів села, і говорили за дружнім столом гості з Києва та представники Талалаївської громадської спільноти в урочищі "Зубове" Рябухівської сільської ради.

І це добре, що живий зв'язок між столичними чернігівцями і найдальшими куточками області не переривається ні на мить. Саме у цьому, на мій погляд, і є секрет авторитету і успіху нашого товариства.

Петро МЕДВІДЬ,
заслужений журналіст України

Знак подвигу у Гончарівському

Минуло 30 років із дня аварії на Чорнобильській АЕС.

Сьогодні ми віддаємо шану тим, хто, ризикуючи своїм життям, самовіддано боролися з наслідками найбільшої в історії техногенної катастрофи.

Зараз ми починаємо повною мірою розуміти, наскільки велику і масштабну справу звершили ці люди. Їхній подвиг не підлягає переосмисленню. Вони зробили це заради людства, яке у свою чергу не має права забути про них. І наш спільний обов'язок оточити чорнобильців належною турботою та увагою.

Якщо сьогодні українські воїни боронять рідну землю від агресора, то 30 років тому наші співвітчизники захищали всіх нас від невидимого підступного ворога.

Напередодні гіркого ювілею у селищі Гончарівське відкрили пам'ятник героям-ліквідаторам.

У заході взяли участь ліквідатори аварії на ЧАЕС, які проживають в Гончарівському, місцеві жителі, голова Чернігівської районної ради Олександр Ларченко, перший заступник голови райдержадміністрації Анатолій Кругол та заступник голови райдержадміністрації Андрій Курданов, представники ЗМІ. Присутні вшанували пам'ять загиблих ліквідаторів та поклали квіти до пам'ятника.

Наталія БУШАЙ

Свято настільного тенісу

Євген Клименко... Його ім'я зараз відоме кожному любителю настільного тенісу Семенівщини. Чемпіон Семенівського району з цього виду спорту далекого 1968 року. Любов до спорту та до своєї рідної землі, постійне бажання робити добро людям – для нього не просто звуки.

Ось і цього року за його безпосередньої участі у Семенівці відбувся вже традиційний турнір на призи цієї цілеспрямованої та, безперечно, талановитої людини. До участі у змаганні були запрошені найкращі тенісисти Семенівського району – переможці і призери останніх змагань з цього виду спорту.

Доля першого місця серед жінок вирішувалась у поєдинку минулорічної переможниці цього турніру Марії Нагорної та володарки Кубка земляків Дарини Воєдило.

Ще більш драматичнішою була боротьба серед чоловіків. Вісім учасників змагання поділили на дві підгрупи, до фіналу потрапляли лише два спортсмени з кожної підгрупи.

Перше місце в турнірі, а разом з ним і бурхливі оплески глядачів, заслужено завоював Валерій Юрійович Лазеба. Друге місце у Миколи Салімона. Вручаючи нагороду за третє місце, спонсор і організатор турніру Євген Миколайович Клименко іронічно зауважив: "Я звик бачити бронзового призера Сергія Шумейка лише на найвищих щаблях різних змагань. Його третє місце говорить про те, що рівень настільного тенісу у Семенівському районі значно виріс, якщо такі сильні гравці займають лише треті місця".

На останок хотілось би подякувати за надання спонсорської допомоги у проведенні змагань члену Семенівського відділення Сергію Максименку, полковнику ЗСУ у відставці, працівнику страхової галузі. Сергій Олександрович достойно продовжує справу свого батька Олександра Семеновича, який активно працював у земляцтві, до якого з повагою ставились всі земляки, але, на жаль, він декілька років тому пішов з життя.

В. ПЕТРОЧЕНКО,
вболівальник з Семенівки

Українці в центральній Азії

Кожна моя експедиція – це тисячі кілометрів. Щоб їх подолати, потрібні чималі гроші. Редакції наших газет дуже бідні, щоб суттєво допомогти, а потенційні спонсори навпаки – дуже багаті, але вкрай скупі. Зібрати хоча б мінімальну суму було важко і в мирний час, а тепер – після трагічних подій на Майдані в Києві та початку війни на сході України – стало ще складніше.

П'ЯТЬ ДНІВ У ЗАХІДНОМУ КАЗАХСТАНІ...

(продовження)

Але я не опускаю руки.

Нарешті зібрав 36.500 гривень і швидко закупив фотоплівки, дорожні харчі, дещо з одягу. Але стався раптовий обвал гривні: на момент мого вильоту 19 грудня 2014 року з Києва через Баку в місто Актау (Західний Казахстан) цю суму більш, ніж наполовину з'їла інфляція. Тільки один квиток на авіарейс з Києва до Актау коштував 6 888 гривень.

Склалась катастрофічна ситуація: або відправлятися в дорогу з абсолютно мінімальною сумою грошей, або залишитися в Києві й повністю провалити останній завершальний етап експедиції "Українці в Центральній Азії". Що робити?.. Я розумів, що другого шансу в мене вже не буде, бо в Україні йде жорстока війна – і величезні сили та кошти йдуть тепер на боротьбу з російськими загарбниками.

ЗУСТРІЧ В АКТАУ

В обласному центрі Актау я вперше побував восени 2013 року, коли виконував журналістський проект "Слідами Тараса Шевченка. 10 років заслання", який був присвячений 200-річчю з дня народження українського поета. І ось тепер, після нічної поїздки від аеропорту, я знову на узбережжі півострова Мангишлак, у цьому красивому й чистому місті. Каспійське море шумить так само, але зимові дерева голі та й небо зовсім не таке, як восени: зорі тепер на ньому великі та яскраві, бо повітря без туману й прозоре-прозоре.

Поселився в найдешевшому готелі "Арай", у якому жив торік. Черговий адміністратор упізнав мене й почав розпитувати про драматичні події в Києві на Майдані та про війну на сході України. Я відповів на його запитання дуже коротко і конкретно. З вигляду адміністратора було видно, що він почув від мене зовсім не таку інформацію, як з російських телевізійних каналів...

Вранці зателефонував голові Українського національного культурного центру імені Тараса Шевченка Тетяні Лісниченко. Вона здивовано сказала: "Ви що, на парашуті так несподівано спустилися до нас? Через годину я буду на робочому місці. Підходьте..."

Найбільше мене цікавило, як святкували в Актау 200-річчя з дня народження українського Кобзаря. Ось розповідь Тетяни Степанівни:

– Сам Бог розпорядився нашею долею так, що ми живемо в Казахстані на півострові Мангишлак саме в тих місцях, де в Новопетровському укріпленні після Оренбурга та Орська сім років відбував солдатське заслання Тарас Григорович Шевченко. Я приїхала сюди з Вінниччини на два–три роки, а вийшло – на все життя. Тут народилися наші діти й онуки. Нам пощастило в тому, що тут кожен українець може постояти саме на тому місці, де стояв колись Тарас Григорович і думав про Україну, де він всупереч царській забороні писав і малював. Неподалік від нашого Актау знаходиться на високому березі Каспійського моря дуже своєрідне місто Форт-Шевченко, де казахи зберігають з любов'ю і повагою в прекрасному музеї пам'ять про великого сина України і щирого друга Казахстану. Казахи вважають Тараса Григорович не тільки першим поетом і художником, який відкрив для всього світу казахський народ і його степові землі. Тут "акина Таразі" вважають ще й першим послом України в Казахстані, який поєднав два великі народи щирою дружбою і взаємоповагою...

У зв'язку з ювілеєм Кобзаря у нас в Актау та в місті Форт-Шевченко побувало багато різних гостей з України та з інших держав світу – журналісти, письменники, художники, діячі культури, історики. У березні 2014 року активісти нашого Українського національного культурного центру імені Тараса Шевченка їздили в столицю Казахстану Астану на міжнародні Шевченківські читання. Та багатолюдна зустріч тривала три дні. А в травні були проведені другі міжнародні Шевченківські читання в нашому місті Актау. Матеріали цих двох ювілейних подій посольство України в Казахстані випустить окремою книгою, яка поповнить бібліотечні фонди в обох країнах.

Наприкінці нинішнього ювілейного року відбувся теж в Астані міжнародний фестиваль "Україна в моєму серці", на якому наш ансамбль народного танцю "Альтаїр" виборов Гран-прі. Проводилися також фотовиставки, експонувалися картини, малюнки і вишивки на тему творів Тараса Шевченка. В різних містах Казахстану, зокрема і в нашому Актау, відбулося багато різних конкурсів та концертів у військових частинах, у школах і в коледжах. Ми, зокрема, провели навіть кулінарну виставку, на якій відвідувачі дегустували різні українські страви і брали рецепти для їх приготування у себе вдома.

Щороку весною протягом двох місяців активісти нашого Українського національного культурного центру проводять Шевченківські дні разом з молоддю в школах, коледжах і навіть з малюками в дитсадках. Крім пісень, танців і читання віршів, знавці творчості Шевченка розповідають про його діяльність як поета і художника, про його внесок у світову культуру та в культуру казахського народу. Я ніколи не забуду хвилюючий епізод в місті Форт-Шевченко, коли маленький хлопчик-казах Каржаубай Гулназ в українському одязі читав "Заповіт" нашого Тараса Шевченка...

Приємний для нас і такий факт. У грудні нинішнього року перед святкуванням Дня Незалежності Казахстану відбулися змагання між футбольними командами всіх національних культурних центрів, які діють у Казахстані.

І саме наша українська команда виграла перше місце в тому футбольному турнірі. Ми ніде не пасемо задніх...

– Тетяно Степанівно, що ви хочете побажати своїм землякам в Україні?

– Найголовніше – миру! Щоб до кожної сім'ї після страшних потрясінь на Майдані і на Донбасі повернувся спокій і впевненість у майбутньому. Тоді вся наша Україна стане щасливішою...

ЛЮДИНА З КУШКИ

Крайні географічні точки...

Це – мис Дежнєва і мис Сарич. Острів Врангеля і Командорські острови. Мис Челюскіна і мис Край Світу. Населений пункт в Туркменії під назвою Кушка був колись теж крайньою південною точкою тодішнього Радянського Союзу. І він теж притягував мене до себе, ніби якийсь чарівний магніт...

Збираючись в одиночну експедицію "Українці в Центральній Азії", я планував обов'язково дістатися до тієї Кушки, біля якої знаходяться два українські села – Полтавка і Моргунівка. Саме там з давніх часів живуть наші земляки. Про це я вперше почув від хлопців-прикордонників, які служили "на Кушці" біля Афганістану і разом з ними співали українські пісні.

Але вийшло не так, як мені хотілося. Вже перед моїм вильотом з Києва я дізнався, що для в'їзду в Туркменістан треба мати не тільки закордонний паспорт, а й візу на в'їзд та перебування в тій далекій країні. Часу на оформлення необхідних документів у мене вже не було – і я розпрощався зі своєю мрією прямо в Києві...

І ось тут, на території Казахстану в місті Актау, голова Українського національного культурного центру імені Тараса Шевченка Т.С.Лісниченко раптом сказала: "Я можу познайомити вас з людиною, яка народилася в Моргунівці біля тієї Кушки. Це – активіст нашої української громади Кенджикараєв Базарбай Джумайович. Він також і секретар республіканської організації ветеранів. Багато років служив офіцером...

Невдовзі в робочий кабінет Тетяни Степанівни зайшов міцний і незвичайний на вигляд чоловік – очі світло-сірі, чуб чорний з сивиною, а борода – руда. Вітаючись міцним потиском руки, сказав:

– Доброго здоров'я нашому гостю з України. І моє вам щире шануваннячко...

Здивований його дуже чистою українською вимовою, я запитав:

– Базарбаю Джумайовичу! Хто ви за національністю?

– Казах. Але з дуже глибоким українським корінням...

І вже сидячи за столом, мій новий знайомий неспішно розповів мені про свого непокірного предка Дмитра Михайловича, якого за бунтарство царська влада закувала в кайдани і відправила з України на каторжні роботи спочатку в Башкирію, а пізніше сюди, на півострів Мангишлак, прокладати дорогу до Каспійського моря.

– Саме тут вільні степові казахи розкували на моєму предкові залізні кайдани і один з них усиновив його. За велику фізичну силу, за сміливість та відвагу названий батько дав Дмитрові ще одне ім'я – Булат. Тобто, міцний як сталь... Згодом Дмитро оженився на казашці знатного роду – і в них народилося аж шестеро синів. І кожен з них був не тільки богатирського зросту, а й богатирського духу. Всі вони любили добре працювати, а якщо треба – то й повоювати з ворогами. У всіх тих синів, як тепер і в мене, було чорне волосся, очі – світлі, а борода – руда, як вогонь. У мого сина і в двох доньок теж тече українська кров, їм навіть зовнішній вигляд передався генами від того давнього предка Дмитра-Булата...

– А як ви потрапили на Кушку? І чому така назва?

– Слово "кушка" з іранської мови означає "фортеця на кордоні". Ще на початку XIX століття, після того як землі нинішнього Туркменістану приєднала до своїх володінь Росія, царська влада почала відправляти з Полтавської губернії українських

козаків нести військову службу на кордон з Афганістаном. Згодом за козаками поїхали молоді жінки й дівчата. І біля військового укріплення Кушка з роками з'явилися й розрослися два українських поселення – Полтавка і Моргунівка. Цікаво, що село Моргунівка названа на честь українського сотника на прізвище Моргун, який був учасником Закаспійського походу і за особисту відвагу в боях був нагороджений кількома царськими орденами. Ще тоді, коли я жив у Моргунівці, чув від старожилів, що сотник Моргун мав надзвичайну силу – гнув руками підкови і розривав металеві ланцюги. Після війни з Німеччиною в тих селах було створено два тваринницьких радгоспи – в Полтавці "Прикордонник", а в Моргунівці "Труд". У 1946 році мої батьки поїхали з Казахстану працювати в Моргунівку. Я там народився і там закінчив у школі п'ять класів. А після цього мої батьки переїхали з Моргунівки в Ашхабадську область. Розповім вам ще й таку історію. Так склалося в житті моїх батьків, що вони тільки в 1966 році розшукали в Обухові (це районний центр біля Києва) двоюрідного брата моєї мами Юсупа Башанова. Він був знаменитим ковалем у "Сільгосптехніці". Я їздив до свого дядька в гості кілька разів. Ми побували разом не тільки в Києві, а й на Харківщині, Полтавщині, у Львові, Івано-Франківську, в Ужгороді та на Карпатах. Навіть сплавлялися вдвох на байдарці по Дністру. Отоді мені й розкрилася вся чарівна краса України, де народився і виріс мій предок Дмитро-Булат. Я ніби пройшов по його слідах...

– А що запам'яталося вам найсильніше з тих років, коли ви жили в Моргунівці?

– Я відчував себе там українцем, бо я народився і виріс серед українців. Мої батько й мати теж гарно розмовляли українською мовою. Вони дружили зі своїми сусідами і запрошували їх у свята "на баранчика", а сусіди-українці – "на кабанчика". Багато пісень українських пам'ятаю. Щедрівки, колядки. Як на свята "козу водили". Різнокольорові яєчка на Паску. З прожитими роками чомусь все частіше й частіше згадую моїх українських дівчат-однокласниць. Як ми збирали фісташки в радгоспному саду. Це такі смачні горішки! Пам'ятаю, як ходили весною рвати тюльпани. Їх за нашою Моргунівкою у долині та на гірських схилах море цвіло – червоні, жовті, голубі, рожеві і навіть чорні-чорні, як ніч. Українські білі хати-мазанки пам'ятаю, вони були вкриті очеретом, який ріс неподалік на річці. Квітники на кожному подвір'ї були. Вишиті рушники навколо ікон та великих рамок з фотографіями в тих біленьких хатах. Яблуні, груші та вишні росли і в Полтавці, і в Моргунівці. Їх колись привезли з собою з України перші переселенці. Як вони щедро родили!..

– А коли ви були останній раз на Кушці?

– У 1993 році. У Моргунівці мій дід Кенесбай похований. І в Полтавці я тоді побував. Обидві українські назви цих сіл збереглися. А Кушка тепер має іншу назва – Сертехабад. У перекладі з туркменської мови це означає "місто на кордоні", бо звідти видно іншу країну – Афганістан...

Прощавай, Кушка! Я вже ніколи не пройду твоїми вуличками. І ніколи не пофотографую наших далеких земляків у Полтавці й Моргунівці. Як жаль!

Навіть у найкращого лучника не кожна стріла попадає в ціль. Так і в мандрівника не всі мрії збуваються...

(Далі буде)

Микола ХРІЄНКО,
заслужений журналіст України
Фото автора

Відома мисткиня Леся Майданець порадувала в черговий раз киян своїми творами.

ДВА веселкових звіти

Художня виставка "Цвітінь" працювала у галереї "АВС-арт" на Андріївському узвозі. Сонячні живописні полотна, гобелени, малярство на тканині, сповнені життєдайною енергією, радістю і красою, викликають почуття оновлення, віри й надії у світле й добре майбуття. З них випромінює наша славна Україна – її яскрава, лірична, можливо, й музична мистецька високість.

Ексклюзивний художній текстиль та малярство магістра живопису, кандидата мистецтвознавства, професора Інституту декоративно-прикладного мистецтва та дизайну імені Михайла Бойчука Лесі Майданець відзначаються вишуканістю, витриманим у національному стилі глибинним проникненням у закодований світ древньої символіки і знакових систем, філософським осмисленням буття, новими ідеями й сміливими інтерпретаціями, яскравою колористикою.

Із відкриттям художньої експозиції "Цвітінь" до 25-річної творчої діяльності, Лесю щиро вітали численні друзі, колеги, поціновувачі українського декоративного мистецтва Алла Маричевська, Олена Голуб, Антоніна Цвід, Василь Андріяшко, Світлана Долеско.

Висока оцінка творчості Лесі Майданець пролунала у виступі заступника директора Національного музею українського народного декоративного мистецтва Людмили Білоус.

Начальник відділу музейно-освітньої роботи Києво-Печерського заповідника Олег Топилко зазначив, що організатори виставки мали за честь запросити для презентації своїх творів у Київській святині Лесю Майданець. Місія мистецтва – збагачувати людей духовно. В основі виконаних мисткинею творів на сакральну тематику відчутні думки й вистраждані почуття, які стають одкровенням для неї самої і глядачів, в них осмислення духовних істин ("Всевидюща Богородиця", "Собори вічності", "Молитва", "Благовіст", "Дзвони", "Таємна вечеря", "Янголи")".

"Я давно мріяла презентувати свою творчість у Лаврському заповіднику, – сказала у своєму виступі Леся Майданець. Джерелом мого натхнення є українське мистецтво упродовж століть, починаючи з Трипілля і доби Київської Русі. У своїй творчості я звертаюсь до сакральних тем, писанкових мотивів, по-своєму їх осмислюю, трансформую і даю їм нове життя. Мені близькі такі образи, як Дерево життя, Сонце, Птах, знаки Всесвіту, християнські сюжети, які дійшли до нас з давніх часів. Я вірю у вічне, неповторне, сповнене яскравих барв мистецтво. Ця віра не зраджує мене, вона надає мені нових імпульсів до пізнання, осмислення буття, духовної творчості".

У світі немає нічого випадкового – ідеї знаходять своїх носіїв, сучасні цінності талановито втілюються у життя. Мистецьке свято в Лаврі, зустріч із колекційними гобеленами і малярством Лесі Майданець стали подією – пам'ятною і непересічною.

Ніна САЄНКО,
заслужений діяч мистецтв України

***

А в Лаврському заповіднику Успенського собору проведено виставку "Великодні дзвони".

Генеральний директор Національного Києво-Печерського історико-культурного заповідника Любомир Михайлина, високо оцінюючи вагомі здобутки у галузі пам'яткознавства, вручив почесні грамоти та подяки групі подвижників і патріотів, які бережуть національну спадщину для майбутніх поколінь.

В рідним краю

Ріпкинське відділення провело цікаву і пізнавальну екскурсію до древнього Любеча для учасників наукової конференції в Чернігівському технологічному університеті, в якій брав участь керівник відділення Олександр Литвин.

Група земляків-ріпкинців та викладачів провідних вузів України побувала в історико-археологічному музейному комплексі "Древній Любеч", оглянула залишки валу середньовічної фортеці, городище "Замок", городище "Лисиця", урочище Монастирище (місце знаходження Антоніївського монастиря), садибу графів Милорадовичів.

А через кілька днів після Великодніх свят група столичних земляків, вихідців із Нових Яриловичів, відвідала рідне село для зустрічі з земляками, ветеранами, вчителями місцевої школи та адміністрацією села. Було що сказати керівнику Ріпкинського відділення Олександру Литвину, його заступниці Діні Марущенко, членам відділення Надії Мурашко, Михайлу Долі, Михайлу Насону. Вони взяли участь у смолоскипному поході школярів увечері 8 травня до братської могили воїнів-визволителів, де відбувся мітинг-реквієм пам'яті.

Вранці 9 травня біля братської могили воїнів-визволителів відбувся мітинг за участю наших земляків та представників Новояриловицької сільської ради. Потім школярі виступили з коротким святковим концертом, де звучали мелодії та пісні воєнних років. Не забули і привітати земляків – учасників АТО, а їх в селі вже вісім.

Наш кор.

Тобі, єдиний

У Чернігівському обласному філармонійному центрі фестивалів та концертних програм з великим успіхом відбувся сольний концерт відомого співака і композитора, заслуженого артиста України, нашого земляка Анатолія Кобзаря. Пісенно-естрадна програма "За далекими літами", яку талановитий митець подарував чернігівцям, була розмаїтою і тепло сприйнятою глядачами.

Анатолій Кобзар щиро і з любов'ю співав сучасні естрадні пісні, кращі шлягери минулих років, світові хіти, звучала українська народна пісня і старовинний романс. Звісно, були виконані твори і на власну музику. Своєрідним заспівом програми концерту стала пісня "Тобі, єдиний" на музику Анатолія Кобзаря і вірші Євгена Гущина, де є такі слова: "В моєму серці не вгаса ім'я жіноче Україна". Цим твором автори виказали свою любов до Батьківщини, і це було проникливо та актуально в ювілейну річницю нашої Незалежності.

Особливо тепло глядачі зустріли уже добре відомі і популярні пісні: ліричну "Ти – світ любові" та ніжну і поетичну "Дзвінковий рушничок", які створили Анатолій Кобзар та Євген Гущин.

Не залишили байдужою публіку й пісні на вірші знаного поета Миколи Луківа ("Щоб не бути самотнім", "Балада про старшого брата" "Ми з тобою, кохана, іще молоді", "Батькова хата"), музику до яких написав Анатолій Кобзар.

Багато оплесків отримав співак після зворушливого акапельного виконання своєї пісні на слова Анатолія Василькова "Калині насняться сини" Твір був присвячений пам'яті Героїв Небесної Сотні… Це воістину була молитва за Україну та її синів-звитяжців! Тут Анатолій Кобзар продемонстрував силу і проникливість свого голосу, непідробний артистизм.

В залі було багато друзів та людей, які підтримували і підтримують митця на його життєвій та творчій дорозі, і яких він тепло згадав та сердечно їм подякував.

До речі, в Київській державній консерваторії ім. П.І. Чайковського артист навчався у класі видатного співака і педагога професора Анатолія Юрійовича Мокренка, який дуже багато зробив для популяризації української пісні. Цю традицію зараз продовжують і його учні. Одним з яскравих представників цієї справи є саме Анатолій Кобзар. На концерті серед глядачів був і військовий диригент Валентин Олександрович Мязь, під орудою якого ювіляр проходив строкову службу у військовому духовому оркестрі. Подяку за творчість співакові висловили члени Городнянського відділення земляцтва у Чернігові на чолі з Олександром Тимощуком. Приїхали на зустріч з Кобзарем і найближчі земляки з Городнянського району.

Саме в Городні зовсім юним Анатолій вийшов на широкий загал глядачів, будучи солістом-вокалістом ВІА "Литвини" під керівництвом Олега Кононенка.

Зі сцени тепло привітала митця та побажала йому нових творчих звитяг голова Городнянської районної державної адміністрації Світлана Ященко. Наші земляки сказали добрі слова на адресу Анатолія Кобзаря, подарували йому багато квітів.

Понад дві години тривало прекрасне мистецьке дійство, час промайнув як мить. Традиційно на фінал Анатолій Кобзар виконав добре відому, улюблену багатьма пісню "Солов'їна родина" на власну музику і вірші Євгена Гущина, яку глядачі приймали стоячи, бурхливими оплесками.

Чудове свято пісні відбулось за підтримки керівника Ічнянського відділення Чернігівського земляцтва Миколи Вощевського.

Микола БОРЩ,
заступник голови Ради земляцтва

Животворне джерело

Для Лілії Приходько поезія стала животворним джерелом. Це засвідчують і вірші, які надіслала до нашого часопису випускниця Чернігівського педагогічного університету ім. Т.Г. Шевченка, нинішній секретар очільника обласної лікарні. Народжена у живописному селі Клонів Ріпкинського району, в якому нині залишилося вісім живих душ, вона залишається вірною своїй малій батьківщині, як і всій Україні, за яку знову точиться кривава війна.

Розмова

Серед поля вітер віє, віє-повіває,
Край села стоїть матуся, синочка чекає.
Чому серце важко б'ється і вогнем палає,
Чом тривога в душу лізе, спокою не має?
Серед ночі вовки виють і пустка навколо,
Замість Місяця на небі страшне чорне коло?
Чому зіроньки не сяють, а плачуть, тріпочуть,
Це ж яку їй оповідку розказати хочуть?
Чому чорна хижа птаха вікно розбиває,
А жахливий біль голівку навпіл розтинає?
Чому трави повсихали, калина зів'яла,
А веселка, наче збита, на землю упала?
Чому коршак в синім небі тугу розливає,
А берізка все шепоче: "Його вже немає...?"
Чому плутаються ноги, чому виснуть руки,
Чом земля кудись тікає, такі кволі рухи?
Чому хочеться упасти у землю живою...?
"Там зустрінусь я, синочку, навік із тобою..."
"Не спіши, моя голубко, я тебе прохаю,
Я побув уже у пеклі, а тепер – до раю.
Ти вітай, матусю-нене, усіх, кого знаю,
Вимітайте сміття враже із нашого краю.
Хай єдина навік буде – рідна Україна,
У добробуті хай квітне вся наша родина.
Хай під небом синьооким дозріває колос
І зове сім'ю вечерять ніжний мамин голос.

Осіння зорина

Моїм батькам Михайлу Пилиповичу та Наталії Олександрівні

Осіння вись кладе надвечір
Свій подих свіжий у росу,
Лоскоче він мене за плечі,
Складає перли у косу.

Вечірнє сонце огорнуло
Старенькі яблуні в саду.
Ось стежка, по якій майнуло
Моє дитинство. Я іду.

З-під голубого небозводу
Несу в душі нестерпний жаль.
Гукне матуся: "Йди по воду!"
І прожене мою печаль.

Блукають спогади, надії,
Дивлюсь на постаті батьків –
Кудись поділись юні мрії,
Шлях до зими уже привів.

Ледь-ледь старенький ходить тато,
Піджак вже завеликим став,
Йому вже й треба небагато –
Лиш рештку від того, що мав.

Та все ще Раду вранці слуха,
В обідню пору не мине,
Увечері наставить вуха:
"Чи не забудуть про мене?"

"Таких, як ти, у них багато," –
Говорить мама із сінець.
Пошкандибала тихо в хату,
Вперед пустила вітерець.

Мої батьки, моя родино,
Люблю вас ліпше за усе.
Хай не одну іще зорину
Вам щедра осінь принесе!

ОТЧИЙ ПОРІГ
Шеф-редактор
Віктор ТКАЧЕНКО
Головний редактор
Леонід ГОРЛАЧ
Засновник: **товариство "Чернігівське земляцтво" в м. Києві**

Газета зареєстрована Державним комітетом інформаційної політики, телебачення та радіомовлення України 06.XI.2001 р.
Реєстраційне свідоцтво: серія КВ №5594
Передплатний індекс 37630
Адреса редакції: 02660, Київ, Броварський проспект, 15, тел. 206-87-12
Контакти: www.chz.org.ua, e-mail: otporig@ukr.net

РЕДАКЦІЙНА РАДА:
В.В. Ткаченко, В.І. Авдєєнко, Л.Н. Горлач (Коваленко), А.Л. Курданов, Т.А. Літошко, П.І. Медвідь, О.Ф. Орєхович, Ю.А.Русанов, М.М. Ткач, В.В. Пушкарьов, В.Є. Устименко, М.І. Халимоненко.
За достовірність фактів, точність імен і прізвищ, географічних та історичних реалій відповідають автори публікацій.

Передрук тільки з відома видання.
Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Літературний редактор ***Ганна Скрипка.***
Комп'ютерний набір ***Ганна Скрипка.***
Верстка, дизайн ***Оксана Кисленко.***
Надруковано та зверстано на замовлення товариства "Чернігівське земляцтво" в м. Києві у КП "Редакція журналу "Дім, сад, город".
Тираж 1000.